

Deportacje na Syberię

Miejsce ulokowania tabliczki informacyjnej: ul. 3 Maja 45, Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce

Deportacje, były formą represji stosowaną przez sowieckiego okupanta po 17 września 1939r. wobec ludności cywilnej. Dotyczyły one także mieszkańców Hajnówki i Puszczy Białowieskiej. Odbływały się według instrukcji „O trybie przeprowadzenia operacji deportacji elementu antysowieckiego”. Za „element antysowiecki” uznawano leśników, drzewiarzy, osadników wojskowych, nauczycieli, księży, urzędników państwowych oraz osadników wojskowych, którzy tu mieszkali. Pierwsza deportacja objęła osadników wojskowych i pracowników administracji lasów państwowych wraz z rodzinami oraz urzędników państwowych i samorządowych. Przesiedlono ich w okolice Archangielska, Nowosybirsk, Omsk i Tobolsk. 10 lutego 1940r. w nocy żołnierze NKWD zastukali do domów. Wyrwanych ze snu ludzi zaskoczono nakazem natychmiastowego pakowania się, informując, że zostają przesiedleni do ZSRR. Na przygotowanie do podróży, mieli od dziesięciu minut do dwóch godzin. Pakowanie się w przerażeniu i niepewności co do dalszego losu spowodowało, że ludzie zabrali ze sobą często przypadkowe przedmioty a nie te najpotrzebniejsze na Syberii. Nieliczni funkcjonariusze NKWD, dawali więcej czasu na spakowanie, nawet doradzali zabranie większej ilości ubrań i żywności. Zesłańców dowożono na stacje kolejowe i zamykano w wagonach. W jednym transporcie było ok. 1500 osób. Zgodnie z instrukcją każdej osobie przysługiwał jeden gorący posiłek dziennie oraz 800 gramów chleba, lecz żywność i wodę dostarczano nieregularnie. Wodę często zastępowały śnieg i sople. Dramat zesłańców wzmogła surowa zima i temperatura minus 40 stopni. Wielokrotnie po kilka dni zesłańcy czekali w zamkniętych wagonach na odjazd pociągu. W wagonach były prowizoryczne, piętrowe prycze, żelazny piecyk i wycięta w podłodze dziura, która spełniała rolę ubikacji. Panował tłok, do każdego wagonu wepchnięto po 50-60 osób. Podróż trwała kilka tygodni. Brakowało opału, w lepszym położeniu byli ci, którzy zabrali z domu pierzyny. Zimno, dramatyczne warunki sanitarne, niedożywienie i stres stały się powodem śmierci wielu dzieci i starców. Pozostali docierali na miejsce zsyłki chorzy lub skrajnie wyczerpani. Na pustkowiach czekały na nich baraki oraz niewolnicza praca pod nadzorem NKWD. Druga deportacja z 13 kwietnia, dotknęła rodziny wcześniej aresztowanych, jeńców wojennych, ludzi kultury i nauki, kupców i ziemian. Osiedlono ich w północnym Kazachstanie. Trzecia, z czerwca 1940r. objęła głównie uchodźców z Polski, którzy znaleźli się na Kresach we wrześniu 1939r. Zostali zesłani na Syberię do leśnych i górniczych ośrodków pracy. Do dziś nie udało się ustalić liczby osób deportowanych w głąb ZSRR, ani liczba zmarłych. Ich bezimiennne mogiły rozsiane po syberyjskiej ziemi i stepach Kazachstanu wołają o naszą pamięć. Represjom sowieckim w lutym 1940 roku poddano około 7 tysięcy osób.

DEPORTATIONS TO SIBERIA

Deportations, deployed by the Soviet occupiers after 17th September 1939, also impacted on the residents of Hajnówka and the Białowieża Forest. Resident foresters, wood workers, army settlers, teachers, priests and civil servants were regarded as 'anti-Soviet elements'. On the night of the 10th February 1941 NKWD soldiers handed out orders of re-settlement to the Soviet Union, allowing between 10 minutes and 2 hours to pack. One transit included around 1500 people. Each person in transit was entitled to one hot meal a day and 800g of bread, but these were distributed irregularly. Snow and icicles often replaced water. It was not uncommon for the deportees to wait for several days in sub-zero conditions, crowded in locked rail carriages containing 50-60 people. The carriages had basic bunks, an iron stove and a hole in the floor to act as a toilet. The journey took several weeks. The cold, the appalling sanitary conditions, malnutrition and stress resulted in the deaths of many children and older people. Others reached their destination sick or exhausted. Basic huts and slave labour supervised by NKWD awaited them in the surroundings of Archangielsk, Novosibirsk, Omsk and Tobolsk.

The victims of the second deportation, on 13th April, were the families of previously arrested prisoners of war, scientists and arts people, landowners and merchants. They were re-settled into northern Kazakhstan. The third, in June 1940, involved mostly refugees from Poland who fled to the borderlands in September 1939. They were sent to Siberia to work in forestry and mining centres. Until this day, it has proved impossible to determine the exact number of people sent to the Soviet Union, or the number of those that died.

Source URL:

<https://hajnowka.pl/strona/dla-mieszkanca-rewitalizacja-walory-historyczne-obszaru-rewitalizacji/835-deportacje-na>